

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Cyfarfod:	Cyngor Sir
Dyddiad:	3 Rhagfyr 2024
Teitl yr adroddiad:	Cydbwysedd Gwleidyddol Pwyllgorau
Adroddiad gan:	Pennaeth Democratiaeth
Pwrpas yr Adroddiad:	Adolygu Cydbwysedd Gwleidyddol ar Bwyllgorau yn dilyn is-etholiad Cyngor Sir ym mis Hydref.

Cefndir

1. Mae angen i'r Cyngor adolygu trefniadau cydbwysedd gwleidyddol ar ei bwyllgorau bob blwyddyn. Digwyddodd hynny ym mis Mai eleni, ond yn dilyn canlyniad is-etholiad ward Talybolion ym mis Hydref, mae newid yng nghydbwysedd gwleidyddol y Cyngor sy'n effeithio dyraniad seddi ar rhai pwyllgorau.

2. Mae Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 yn nodi'r prif egwyddorion mewn perthynas â chydbwysedd gwleidyddol, sef:

“a) that not all the seats on the body are allocated to the same political group;

b) that the majority of the seats on the body is allocated to a particular political group if the number of persons belonging to that group is a majority of the Authority's membership;

c) subject to (a) and (b) above, the number of seats on the ordinary committees of a relevant Authority which are allocated to each political group bears the same proportion to the total of all the seats on the ordinary committees of that Authority as is borne by the number of members of that group to the membership of the Authority; and

d) subject to paragraphs (a) to (c) above, that the number of the seats on the body which are allocated to each political group bears the same proportion to the number of all the seats on that body as is borne by the number of members of that group to the membership of the Authority.”¹

¹ Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 Adran 15 (5) (a) – (d)

3. Dyma'r sefyllfa o ran aelodaeth grwpiau gwleidyddol ar y Cyngor yn dilyn yr isetholiad ar 24 Hydref:

Plaid Cymru -	20
Annibynwyr Môn -	8
Y Grŵp Annibynnol -	4
Llafur Cymru -	3
Cyfanswm -	35

Dyraniad Seddi Pwyllgor

4. Oni bai fod y cyfrifo yn rhoi rhif cyfan o ran nifer cyffredinol y seddau neu nifer y seddau ar bob pwyllgor, yna mae'n rhaid sicrhau'r cydymffurfiaeth gorau posib yn unol â'r egwyddorion a nodir ym mharagraff 2 uchod.
5. Mae'r newid yn y balans gwleidyddol ar y Cyngor Sir yn cael effaith ar aelodaeth tri pwyllgor, sef y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, y Pwyllgor Polisi Cynllunio a'r Cyngor Ymgynghorol Sefydlog (CYS). Mae hefyd angen cysoni aelodaeth dau bwyllgor arall nad ydynt yn cyfarfod yn rheolaidd, sef y Pwyllgor Penodiadau a'r Isbwyllgor indemniadau. Mae'r manylion yn Atodiad A.
6. Rhaid i unrhyw grwp gwleidyddol ar y Cyngor ddyrannu'r seddau y mae'n eu derbyn o dan y trefniadau cydbwysedd gwleidyddol i'w aelodau ei hun yn unig. Ni all ddyrannu sedd i aelod etholedig nad yw'n aelod o'r un grŵp gwleidyddol.
7. Yn unol â'r protocol rheolaeth gwleidyddol, ymgynghorwyd ag Arweinyddion y Grwpiau ynglŷn â newid i ddyraniad seddi fel yr amlinellir yn yr adroddiad hwn.
8. Argymhellion
- Bod y Cyngor yn ystyried **Atodiad A** ac yn cadarnhau'r trefniadau cydbwysedd gwleidyddol ar gyfer dyrannu seddi pwyllgor.
 - Bod Arweinyddion y Grwpiau yn hysbysu'r Pennaeth Democratiaeth cyn gynted ag y bo modd ynglŷn ag unrhyw newid o ran aelodaeth grwpiau ar Bwyllgorau.

Rhagfyr / December 24

Balans ar y Cyngor Sir Balance on County Council	
Plaid Cymru Party of Wales	20
Llafur Cymru Welsh Labour	3
Y Grwp Annibynnol	4
Annibynwyr Mon Anglesey Independents	8
	35

PWYLLGORAU CRAFFU A THROSOLWG SCRUTINY AND OVERVIEW COMMITTEES			
Pwyllgorau Committees	Partneriaeth	Corfforaethol	Cyfanswm Craffu Total Scrutiny
	Partnership	Corporate	
Aelodaeth Membership	12	12	24
	7	7	14
	1	1	2
	1	1	2
	3	3	6
	12	12	24

ALLWEDD	KEY
<i>Chwith uchaf, italic = hawl ffracsynol damcaniaethol</i>	
<i>Top left, italic, theoretical fractional entitlement</i>	
	Dde isaf, arferol = awgrym rhif llawn
	Bottom right, normal = whole number suggestion

Pwyllgorau Committees	LLED-FARNWROL QUASI-JUDICIAL								PWYLLGORAU ERAILL Y CYNGOR OTHER COMMITTEES OF THE COUNCIL				Cyfanswm Eraill Total Others
	Cynllunio a Gorchmynion Planning and Orders	Llywodraethu ac Archwilio Governance & Audit	Gwasanaethau Democratiaidd Democratic Services	Penodiadau Appointments	Ymchwilio Investigation	Disgyblu Disciplinary	Apeliadau Appeals	Trwyddedu Licensing	CYS SAC	Pwyllgor Polisi Cynllunio Planning Policy Committee	Penodi Safonau Standards Appointing	Is-Bwyllgor Indemniadau sub-Committee	
Aelodaeth Membership	13	8	9	12	3	3	12	13	6	11	3	5	98
Plaid Cymru Party of Wales	8	4	5	7	2	2	7	8	3	6	2	3	57
Llafur Labour	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	8
Grwp Annibynnol Independent Group	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1	9
Annibynwyr Mon Anglesey Independents	3	2	2	3	1	1	3	3	1	3	1	1	24
Cyfanswm	13	8	9	12	3	3	12	13	6	11	3	5	98

CYFANSWM LLAWN	Newid / change
GRAND TOTAL	
	122
	71
	-3
	10
	0
	11
	0
	30
	3
	122